

КАЗИВАЊЕ НАПАМЕТ НАУЧЕНИХ ТЕКСТОВА (ГОВОРНА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА)

Израз говорна интерпретација има шире значење, а означава намеру поједница да уметнички текст говорно обликује изражајно или естетски. Уметност говорног интерпретирања обухвата: глуму, говорништво (беседништво), рецитованье и казивање.

Ученици брзо уче напамет одређене текстове, памте их и воле да их казују. Учењем уметничког текста напамет, развија се памћење ученика и обогаћује се њихов језички израз. Најпре се поставља питање избора текстова који се уче напамет. То морају бити једноставни и занимљиви текстови. Текст се учи напамет тек после његове обраде и вежби изражајног читања. Техника памћења текста показује да треба учити текст по деловима, њиховим сталним понављањем. Механичко учење напамет је штетно и оптерећује ученика. Текст се учи напамет гласним понављањем и читањем у себи и повременим преслишавањем наученог. Ученике морамо поступно водити у технику памћења и казивања напамет наученог текста. У томе много може помоћи звучна читанка, казивања глумца и добри рецитатори.

ВЕЖБЕ РАЗГОВАРАЊА

То је најпопуларнији облик усменог изражавања. Одиграва се свакодневно у школи и ван ње. Разговор нема само информативни карактер, води се рачуна и о његовој стилизацији, односно стилској употреби језика. Развија се код ученика култура вођења разговора – култура постављања питања и култура слушања саговорника. Теоретичари налазе неколико врста разговора:

- Гласни или спољашњи разговор (гласна комуникација с присутним или одсутним саговорником),
- Унутрашњи разговор (безгласни разговор са замишљеним саговорником),

- Реални разговор (разговор са стварним или присутним саговорником),
- Иреални разговор (дијалошки монолог, разговор са непостојећим и неприсутним саговорником).

Вежбе разговарања могу бити следеће:

1) Разговорне игре.

Ученик води разговор у форми игре с неким предметом, животињом, биљком итд. Стјепко Тежак наводи следеће могућности разговорних игара:

- с непослушном лутком,
- с несташним медведићем,
- с плашљивим зеком,
- с пркосном свиралом,
- с окрутном лутком,
- с неуредним креветићем,
- с лењом метлом итд.

2) Ситуационе игре.

То су дидактички обојене имитације разговора из стварног живота, тзв. стварносне ситуације:

- разговор у продавници,
- разговор код зубара,
- разговор у аутобусу,
- телефонски разговор,
- разговор на улици,
- разговор у пошти итд.

Ученици репродукују све ове типове разговора као да се тог тренутка одвијају ту пред њих у учионици.

3) Пословни разговор.

То су стварни разговори који се воде с учитељем, директором, педагогом, психологом итд. Ученике полако уводимо у начин пословног разговарања.

4) Друштвени разговор.

То су стварни разговори који се воде у друштву – у гостима, на некој прослави итд. Ученике упућујемо како да воде разговор, која су правила лепог и културног разговарања. У почетку учитељ сам учествује у тим разговорима, затим се постепено повлачи, а ученици се ослобађају и осамостаљују да воде разговор.

5) Усмена драматизација.

Ученици науче драмски текст или играказ напамет и покушавају да буду глумци. Драматизација је показатељ вишег степена разумевања текста. Ученици могу сами да драматизују текст иако није дат у дијалошкој форми. Пожељно је да то буду краћи текстови, занимљиви и динамични.

6) Интервју.

Веома атрактиван вид говорне културе. Ученици четвртог разреда могу веома успешно да воде интервју. У току интервјуа води се рачуна о саговорнику, начину постављања питања, избору проблема, изговору, држању саговорника итд. Разговори се могу снимити, а потом је пожељно о њима критички разговарати. Интервју може бити стварни и измишљени.

ОБАВЕШТЕЊЕ, УСМЕНА МОЛБА И ЧЕСТИТКА

1) Обавештење.

То су усмена обавештења с којима се свакодневно сусрећемо у животу (састанци, договори, такмичења итд.). Обавештења морају бити кратка, јасна и информативна. Ученике морамо оспособљавати како да сроче и како да говорно интрепретирају одређено обавештење.

2) Усмена молба.

Ученик као молилац своју усмену молбу мора јасно језички да уобличи, да је аргументовано објасни. Битна је васпитна страна молбе, општа култивисаност и добра аргументација. Ваља указати на учтивост (али не и сервилност), ставове без околишања, без фразирања и исхитрености.

3) Честитка.

У животу ученика овог узраста често се јаве и потребе за честитањем: било да је рођендан, свечаност, прослава, успех у животу итд. Усмена честитка је тежа од писане, јер представља и јавни наступ и ситуацију у којој се нешто усмено саопштава. Читање мора бити уверљиво, искрено и добронамерно.

ЛИТЕРАТУРА

Милатовић, В. (2011). *Методика наставе срског језика и књижевности у разредној настави*. Београд: Учитељски факултет.